

Nota van beantwoording zienswijzen

Naar aanleiding van de Ontwerp Transitievisie Warmte, september 2021

Behoort bij het besluit van de raad van Alphen aan den Rijn van 27 januari 2022 (zaaknummer 286943)

HOOFSTUK 1 INLEIDING

1.1. Aanleiding

Gemeente Alphen aan den Rijn heeft hoge ambities op het gebied van duurzaamheid en energie. Om de negatieve gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan is het noodzakelijk de CO₂-uitstoot terug te dringen. Bijna de helft van de energievraag in de gemeente Alphen aan den Rijn is een warmtevraag voor de verwarming van huizen en kleine bedrijven (utiliteit). De verwarming van deze huizen gebeurt vandaag de dag nog bijna alleen met de fossiele brandstof aardgas. Door het reduceren van het gebruik van dit aardgas en het overstappen op duurzame niet-fossiele brandstoffen wordt de CO₂-uitstoot drastisch verlaagd. In het landelijk Klimaatakkoord is onder andere afgesproken dat elke gemeente uiterlijk in 2021 een plan maakt voor de overstap van aardgas op andere, duurzame warmtebronnen. Dat plan presenteren we in de Transitievisie Warmte (TVW) voor Gemeente Alphen aan den Rijn.

In deze TVW beschrijven we het tijdpad waarin buurten in de periode van 2022 tot 2050 op de planning staan om van het aardgas te af gaan. Tevens worden de alternatieve warmtebronnen en aardgasvrije verwarmingsvarianten beschreven, inclusief de voorkeur en strategie voor inzet van deze bronnen en verwarmingsvarianten. Bovendien beschrijft de TVW de gebieden (verkenningengebieden) waar we al voor 2030 willen onderzoeken of het haalbaar is om van het aardgas af te gaan. Als onderdeel van de TVW is een Afwegingskader Warmte opgesteld (vastgesteld in oktober 2020 door uw raad) dat de basis vormt bij de uitwerking van de TVW. De betrouwbaarheid, betaalbaarheid, haalbaarheid, toekomstbestendigheid en veiligheid van de toekomstige warmtevoorziening staan daarbij voorop.

In de TVW wordt ook de verwachte impact omschreven op inwoners en ondernemers: wat betekent de keuze voor bepaalde technieken en oplossingen voor het dagelijks leven van inwoners en ondernemers? De oplossingen kunnen individueel zijn (met gebruikmaking van bijvoorbeeld een warmtepomp), collectief (warmtenet) of op basis van duurzaam gas. Zoals ook in het Klimaatakkoord afgesproken, is voorliggende TVW voor Gemeente Alphen aan den Rijn in samenspraak met stakeholders en inwoners tot stand gekomen. Zo is het Afwegingskader Warmte en de Ontwerp TVW opgesteld, samen met onze stakeholders Liander, het Hoogheemraadschap van Rijnland, de Vereniging Ondernemingen Alphen aan den Rijn (VOA) en onze woningcorporaties Woonforte en Habeko wonen. Bewoners en bedrijven zijn betrokken door middel van een enquête en gespreksgroepen (meedenkgroep en innovatiegroep).

1.2. Zienswijzen

Het ontwerp van de Transitievisie Warmte heeft met ingang van donderdag 30 september 2021 tot en met woensdag 10 november 2021 ter inzage gelegen. Op woensdagavond 29 september is er een digitale informatieavond gehouden met een toelichting op de TVW en over de terinzagelegging. De opname van deze online informatieavond staat ook op de website alphenaandenrijn.nl/aardgasvrij en is dus terug te kijken.

De Ontwerp Transitievisie Warmte, met bijlagen en publiekssamenvatting, is in deze periode digitaal raadpleegbaar geweest via www.alphenaandenrijn.nl/aardgasvrij en via <https://www.officielebekendmakingen.nl>. Ook lag er een geprinte versie van de Ontwerp TVW en de publiekssamenvatting op het gemeentehuis. Een ieder is daarbij in de gelegenheid gesteld om naar aanleiding van het ontwerp van de Transitievisie Warmte mondeling, schriftelijk of digitaal een zienswijze in te dienen.

Gedurende de termijn van terinzagelegging van de Ontwerp Transitievisie Warmte zijn 12 zienswijzen ontvangen. De reacties zijn per mail en per post ingediend. In hoofdstuk 2 van deze nota zijn deze reacties samengevat en beantwoord. Tevens is daarin aangegeven of de zienswijzen aanleiding vormden om de Transitievisie Warmte daarop aan te passen.

1.3 Ontvankelijkheid zienswijzen

Alle zienswijzen zijn binnen de termijn van terinzagelegging ontvangen en juist geadresseerd. Alle zienswijzen zijn hiermee ontvankelijk verklaard.

1.3. Algemene Verordening Persoonsgegevens

In deze Nota van beantwoording zienswijzen zijn de NAW-gegevens (naam, adres, woonplaats) van bepaalde indieners van zienswijzen weggelaten. Dit weggelaten, de 'anonimiseringsverplichting', vloeit voort uit de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Daarin is

bepaald dat NAW-gegevens van natuurlijke personen niet elektronisch beschikbaar mogen zijn. Dit geldt niet voor ondernemingen die behoren tot een rechtspersoon (bijvoorbeeld een BV of een vof) en voor personen die beroepsmatig betrokken zijn bij de procedure. De NAW-gegevens van de indieners zijn wel bekend bij de gemeente.

Wel is – waar specifiek door indiener benoemd – het verkenninggebied te herleiden waar de zienswijze betrekking op heeft. Dit heeft er mee te maken dat deze locatie relevant is voor een goede beantwoording van de zienswijze en het daarmee samenhangende af te wegen belang.

HOOFDSTUK 2 BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN

2.1. Inleiding

Gemeente Alphen aan den Rijn heeft ervoor gekozen om alle 12 unieke zienswijzen in z'n geheel te beantwoorden, hieronder in paragraaf 2.2, zodat voor elke indiener helder is wat de reactie van de gemeente is op haar/zijn zienswijze. Hierdoor is er een aantal (vrijwel) identieke reacties gegeven op diverse zienswijzen. In paragraaf 2.3 wordt vervolgens een integrale conclusie geformuleerd over wat er met de zienswijzen is en wordt gedaan bij de verdere uitwerking van gemeentelijk beleid en plannen.

2.2. Behandeling ingekomen zienswijzen met reactie

Nr.	Samenvatting zienswijze	Reactie gemeente	Conclusie
1.	<p>Indiener heeft bezwaar tegen aardgasvrij wonen en heeft al veel kosten gemaakt aan het plaatsen van een nieuw fornuis op aardgas. Bovendien geeft indiener aan dat de elektrakast is uitgerust met 2 stoppen en dat dat niet voldoende is voor aardgasvrij wonen. De warmtekotel van indiener is nog niet aan vervanging toe en indiener heeft niet de financiële ruimte om te investeren omdat indiener leeft van een uitkering.</p>	<p>Er is in het geval van indiener (wonende in verkenningsgebied Zeeheldenbuurt/Groene dorp/Tolstraat) geen directe noodzaak om de gasketel op korte termijn te vervangen. Het duurt nog een tijd voordat de gemeente met inwoners en stakeholders in dit verkenningsgebied aan de slag gaat met nader onderzoek. Naar verwachting wordt in 2023 gestart met het gezamenlijk opstellen van een wijkuitvoeringsplan. En ook daarna kan het nog een aantal jaren duren voordat wellicht de warmteoplossing (of oplossingen) bekend is/zijn en er gestart kan worden met de voorbereidingen tot het aardgasvrij maken van het gebied.</p> <p>In de TVW zijn de kosten en financiering nog niet in detail uitgewerkt. Uitgangspunt van de gemeente is dat de transitie naar aardgasvrij voor iedereen betaalbaar moet zijn. Uitwerking van het kostenplaatje en financiering van de warmtetransitie worden de komende jaren verder uitgewerkt in gemeentelijk beleid.</p> <p>Tot die tijd kan indiener gebruik maken van de huidige verwarmingsketel en kan indiener met specifieke vragen terecht bij onder andere het gemeentelijk energieloket, of bij de energiecoaches van Energiek Alphen. Daarnaast ondersteunt de Gemeente inwoners met de</p>	<p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de Transitievisie Warmte.</p> <p>Uitwerking zienswijze in plannen gemeente</p> <p>De gemeente neemt de zienswijze mee in de verdere uitwerking van beleid en plannen op het gebied van de warmtetransitie, zoals beschreven in paragraaf 2.3.</p>

		<p>duurzaamheidslening en stimuleringslening en zijn diverse (landelijke) subsidies op dit moment beschikbaar. Zie voor meer info de website van de gemeente: www.alphenaandenrijn.nl/aardgasvrij.</p>	
2.	<p>Indiener geeft aan tegen het voorgestelde gebruik van warmtepompen te zijn en de voorkeur te hebben voor het toekomstig gebruik van duurzaam gas. De argumenten tegen het gebruik van warmtepompen zijn; de relatief lage CO2 reductie, geluidsoverlast, ruimtegebruik voor aanpassingen in huis, de hoge aanschafprijs en gecompliceerde bediening.</p>	<p>Warmtepompen zijn er in diverse soorten en maten. De CO2 reductie ten opzichte van aardgas is dus ook verschillend. Het grote pluspunt van een warmtepomp is dat deze warmte uit de lucht of bodemwater haalt en dit omzet in bruikbare warmte. Dat gaat met een COP (Coëfficiënt of Performance) van tussen de 3 tot 5, afhankelijk van het soort warmtepomp. Dit betekent dat de warmtepomp 1 deel elektriciteit nodig heeft om 3 tot 5 delen warmte te produceren. Als de gebruikte elektriciteit voor deze warmtepomp ook nog eens duurzaam is opgewekt dan is de verwarming zelfs CO2 neutraal. Een warmtepomp is niet per definitie geschikt voor alle type woningen: voor de slecht geïsoleerde (en slecht te isoleren) woningen zijn andere alternatieven veelal geschikter.</p> <p>De door indiener aangestipte problemen met geluidsoverlast, hoge aanschafprijs, ingewikkelde bediening en aanpassingen in huis herkent de gemeente. De technologische ontwikkelingen gaan echter zeer snel dus veel van deze punten zullen in de nabije toekomst verbeteren. Bovendien hebben ook andere aardgasvrije verwarmingsvarianten nadelen, brengen ze (hoge) kosten met zich mee en zullen aanpassingen in huis nodig zijn. Daarom is er ook na vaststelling van de TVW nader onderzoek nodig naar alle in de TVW beschreven</p>	<p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de Transitievisie Warmte.</p> <p>Uitwerking zienswijze in plannen gemeente De gemeente neemt de zienswijze mee in de verdere uitwerking van beleid en plannen op het gebied van de warmtetransitie, zoals beschreven in paragraaf 2.3.</p>

		verwarmingsalternatieven (waaronder ook de voorkeursvariant van indiener: duurzaam gas). Zo verkrijgen we meer inzicht in de alternatieven en de energetische voordelen (CO2 emissie) hiervan.	
3.	<p>Indiener (bewonersvereniging Wielingen) binnen verkenningsgebied Ridderveld–West, constateert een communicatie- en informatiekloof tussen de gemeente en bewoners. Hierbij wordt geconstateerd dat de gemeente in eerste instantie communiceert via aanpak, doelstellingen en visie. Daar waar inwoners in de wijk redeneren/communiceren vanuit de eigen woonsituatie. Indiener geeft een aantal suggesties / voorwaarden voor samenwerking om deze communicatie- /informatiekloof te doorbreken:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Keuzevrijheid van inwoners blijft voorop staan, maar dit kan de gemeente volgens indiener niet altijd waarmaken. De gemeente zal garantie/bescherming aan inwoners moeten bieden en moet goed voorbereid zijn. 2. De gemeente moet nadenken over de manier van communiceren en de interferentie van de aardgasvrijogpave met de omgevingswet: er zijn op dit moment nog teveel zaken onduidelijk voor inwoners. 3. De gemeente dient aan te geven of ze bereid is financieel bij te springen en onder welke garanties. 4. De gemeente dient een financieringsplaatje beschikbaar te stellen voor huiseigenaren. Hoe 	<p>De Gemeente spant zich in om voldoende en helder te communiceren, zodat alle relevante informatie over de warmtetransitie op een begrijpelijke manier voor inwoners beschikbaar is. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de communicatie naar – en samenwerking met – inwoners verder zal worden geïntensiveerd, onder andere door samen met inwoners het wijkuitvoeringsplan voor verkenningsgebied Ridderveld–West op te stellen. Juist bewonersverenigingen als die van indiener, kunnen hier een grote rol in spelen. We gaan daarom graag met indiener het gesprek aan over hoe we deze samenwerking vorm kunnen geven. We stappen als gemeente daarbij juist graag nog vaker weg van achter de tafel waar we visie en beleid uitwerken, naar de inwoners in de wijk. Dit noemen we “van buiten naar binnen werken”. We willen daardoor lokale initiatieven opsporen, ondersteunen en een stap verder brengen.</p> <p>Ad 1: keuzevrijheid is voor de gemeente een heel belangrijk uitgangspunt dat we meenemen in alle plannen en ontwikkelingen. In die plannen of in samenwerkingsovereenkomsten borgen we dan ook de leveringszekerheid van de warmtevoorziening, samen met andere partijen, om ervoor te zorgen dat inwoners niet in de kou komen te zitten. Opgemerkt dient te worden dat de</p>	<p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de Transitievisie Warmte.</p> <p>Uitwerking zienswijze in plannen gemeente De gemeente neemt de zienswijze mee in de verdere uitwerking van beleid en plannen op het gebied van de warmtetransitie, zoals beschreven in paragraaf 2.3.</p>

	<p>dan ook zullen verschillende partijen kosten gaan maken en er wordt er bij de gemeente op aangedrongen al snel met dit kostenplaatje te komen.</p> <p>5. Veel zaken zijn nog onduidelijk en veel technische oplossingen zijn nog niet bewezen techniek. Indiener geeft aan scepsis te hebben tegenover het feit dat hun wijk is aangewezen als verkenningsgebied en om dan “early adaptor” te worden van een aardgasvrijtraject en zelf de portemonnee te moeten trekken.</p> <p>6. Indiener verwacht een uitgekiend kosten-, operationeel-, en stappenplan van de gemeente met realistische maatregelen die een bewezen effect hebben.</p>	<p>keuzevrijheid niet in alle gevallen onbeperkt is/kan zijn. Zo wordt er bij de keuze om aan te sluiten op een toekomstig warmtenet onder de toekomstige wetgeving naar verwachting ook gekozen voor één warmteleverancier.</p> <p>Ad 2: We communiceren regelmatig over de aardgasvrijogave en dat zullen we in de toekomst alleen maar verder intensiveren.</p> <p>Ad 3: Het Rijk stelt gelden beschikbaar voor burgers en bedrijven en voor de uitvoeringstaken van gemeenten, om de overstap van aardgas naar andere verwarmingsalternatieven mogelijk te maken. De financiering vanuit het Rijk zal, afhankelijk van de besluitvorming in Den Haag, verder worden opgeschroefd. Ook de gemeente springt al financieel bij, door bijvoorbeeld het financieren van onderzoek en advies aan inwoners. Bovendien zal de gemeente voor diverse warmteprojecten in de toekomst ervaring opdoen in de samenwerking met stakeholders en ontwikkelaars. Vanuit die samenwerking gaan we de rolverdeling bepalen en bezien of garantstelling door de gemeente noodzakelijk is naar bijvoorbeeld ontwikkelaars van duurzame warmte. Hierbij moeten veel zaken nog verder worden uitgewerkt, waaronder het – samen met inwoners – opstellen van wijkuitvoeringsplannen. Zo’n plan stellen we ook op voor verkenningsgebied Ridderveld–West. In zo’n plan worden – de verdeling van – de financiering en de garanties verder uitgewerkt.</p> <p>Ad 4: Zie de toelichting bij het vorige punt. De TVW is niet het beleidsdocument waarin we een uitgebreid</p>	
--	--	---	--

		<p>kostenplaatje kunnen presenteren. Dat is voor latere uitwerking in de wijkuitvoeringsplannen.</p> <p>Ad 5: De gemeente deelt de mening van indiener dat veel op woningniveau nog onduidelijk is maar benadrukt wel dat ook veel al wel bekend is. En dat er ook buiten de gemeente goede voorbeelden zijn van geslaagde aardgasvrijtrajecten, waar de gemeente gebruik van maakt. Het blijft een proces waarin we gaandeweg meer leren, stappen zetten en techniek verder verfijnen en verbeteren. Tevens wil de gemeente graag benadrukken dat het feit dat de wijk van indiener is aangewezen als verkenningsgebied juist betekent dat kan worden geprofiteerd van onderzoek en aanbod dat beschikbaar komt voor het gebied. Bovendien werken we dit kostenplaatje verder uit in het wijkuitvoeringsplan. Tot slot staat ook de begrenzing van het verkenningsgebied nog niet vast. Gaandeweg het opstellen van het wijkuitvoeringsplan kan de begrenzing wijzigen omdat een andere logische clustering van gebouwen voor de hand ligt.</p> <p>Ad 6: De gemeente stelt dit uitgekiend kosten,- operationeel- en stappenplan op in het vervolgtraject bij het opstellen van het wijkuitvoeringsplan. Dit doet de gemeente samen met indiener, andere inwoners en stakeholders.</p>	
4.	<p>Indiener – wonend binnen verkenningsgebied Omgeving Archeon –steunt de Ontwerp TVW en de daarin voorgestelde verkenningsgebieden en geeft de volgende aandachtspunten mee:</p>	<p>Ad 1, 3 en 4: De gemeente deelt de mening van indiener dat we oog moeten hebben voor duurzame verwarming én ook koeling en neemt dit mee in de verdere uitwerking van de plannen en besluitvorming. Mede gelet op de</p>	<p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Klimaat voorop: indiener bevestigt, zoals de gemeente stelt in de TVW, dat een groot deel van de landelijke CO2 uitstoot afkomstig is van de energievoorziening voor huizen en geeft aan dat het belangrijk is dat we snel slagen gaan maken om onze goed geïsoleerde huizen van het aardgas af te halen (een fossiele bron die (veel) CO2-uitstoot veroorzaakt). 2. Indiener geeft aan dat de huizen in de straat al aardgasvrij hadden kunnen zijn, maar dat de vergunning voor bouw van deze nieuwe woningen verstrekt zijn voor 1 juli 2018 (het tijdstip waarna aansluiten op aardgas van nieuwbouw verboden is geworden). De gemeente heeft hier volgens indiener de boot gemist waardoor nu extra kosten gemaakt moeten worden. 3. Heb oog voor duurzame verwarming én duurzame koeling: indiener stelt dat met het veranderende klimaat het belang van duurzame koeling toeneemt, juist in de goed geïsoleerde huizen uit de straat van indiener. Vanuit de Ontwerp Transitievisie Warmte onderzoekt de gemeente voor de wijk van indiener zowel duurzame verwarming vanuit bodemwarmte (bodembron) als lucht (luchtwarmtepomp). Indiener geeft aan dat een bodembron te verkiezen is boven een luchtwarmtepomp vanwege het geringer energieverbruik om een 	<p>klimaatopwarming wordt koeling steeds belangrijker. Ook de opslag van warmte en koude is onderdeel van de TVW en de verdere uitwerking in de toekomst in wijkuitvoeringsplannen en gemeentebrede projecten. De gemeente deelt tevens de mening dat we snel slagen moeten maken met de relatief eenvoudige woningen, waar wellicht de minste CO2 besparing mee is gemoeid, maar is daarnaast van mening dat ook de slecht geïsoleerde woningen moeten worden aangepakt.</p> <p>Ad 2: De gemeente betreurt net als indiener dat delen van verkenningsgebied omgeving Archeon recentelijk gebouwd zijn met een gasaansluiting. Dit is inderdaad een gemiste kans, maar was helaas niet meer terug te draaien omdat de afspraken met bouwbedrijven al rond waren, voordat de aansluitplicht via wetgeving werd afgeschaft.</p> <p>Ad 4: De gemeente deelt deze zienswijze en werkt dit samen met inwoners verder uit in het op te stellen wijkuitvoeringsplan.</p>	<p>de Transitievisie Warmte.</p> <p>Uitwerking zienswijze in plannen gemeente</p> <p>De gemeente neemt de zienswijze mee in de verdere uitwerking van beleid en plannen op het gebied van de warmtetransitie, zoals beschreven in paragraaf 2.3.</p>
--	--	---	---

	<p>huis koel te houden in warme periodes. Indiener verzoekt de gemeente dan ook in de verkenning/besluitvorming nadrukkelijk oog te hebben voor duurzame verkoeling en dit zoveel mogelijk te implementeren waar mogelijk en voordelig.</p> <p>4. Indiener steunt het aanwijzen van zijn/haar buurt/straat als onderdeel van een verkenningsgebied in de TVW vanwege de relatief eenvoudige wijze om deze woningen aardgasvrij te maken (benutten van “laaghangend fruit”).</p>		
5.	<p>Indiener, namens Platform LOHW (met steun van ruim 70 buurtbewoners) verzoeken de gemeente de TVW op onderstaande punten aan te passen:</p> <p>1. Het tijdspad voor verkenningsgebied Ridderveld-West naar 2040/2045 te verruimen met als doel het kunnen aanbesteden van percelen bij partijen die in de praktijk bewezen systemen ontwerpen en exploiteren. Verzoek van indiener om pas na 2040/ 2045 te kiezen voor het energiesysteem dat dan het meest geschikt is, lerende van eerder uitgevoerde projecten in de gemeente en elders in het land. De ontwikkelingen van alternatieve energiesystemen is in volle gang en over ca. 15/ 20 jaar kunnen die technieken hun waarde bewezen hebben. In de TVW dient aandacht te zijn voor de ervaringen van pilotprojecten in</p>	<p>Ad 1 en 2: De gemeente heeft het tijdspad en fasering van buurten en verkenningsgebieden in de TVW zorgvuldig gekozen, in nauwe samenwerking met belangrijke stakeholders en in overleg met inwoners (via de meedenkgroep).</p> <p>Het tijdspad voor verkenningsgebied Ridderveld-West is daarbij ambitieus maar naar mening van de gemeente wel haalbaar op basis van de studies in het kader van voorliggende TVW. Echter zowel het tijdspad als de warmteoplossing staan nog niet vast: we hebben nog vele jaren om de fasering en warmteoplossing in Ridderveld-West met inwoners en platform LOHW uit te werken en te preciseren. Het streven is om voor 2030 een (wijkuitvoerings)plan te hebben waarin dit is uitgewerkt.</p> <p>Wachten op bewezen technieken en de doorontwikkeling van warmtesystemen is volgens de gemeente niet</p>	<p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de Transitievisie Warmte.</p> <p>Uitwerking zienswijze in plannen gemeente</p> <p>De gemeente neemt de zienswijze mee in de verdere uitwerking van beleid en</p>

	<p>andere gemeenten en het actualiseren van de TVW dient vaker te gebeuren dan vijfjaarlijks;</p> <p>2. In de visie harde toezeggingen te doen dat een alternatief systeem in verbruikskosten en prestaties minimaal gelijkwaardig is aan aardgas, met een garantie op de leveringszekerheid met daarbij:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Speciale aandacht voor de verschillende types woningen in de wijk; b) Harde kaders te borgen t.a.v. leveringszekerheid en betaalbaarheid voor een warmtenet; c) Helder te zijn over geïdentificeerde risico's en hoe deze worden gemitigeerd; d) De impact mee te nemen t.a.v. de ombouw van een substantieel deel van de woningen binnen het verkenningsgebied welke worden verwarmd met heteluchtverwarming. <p>Daarnaast geeft indiener de volgende aanbevelingen/wensen/verzoeken mee aan de gemeente:</p> <p>3. De TVW (inhoudelijk) en de daaruit voortvloeiende impact is voor het overgrote deel van de woningbezitter een te technisch en complex verhaal: Indiener wenst ondersteuning voor de particuliere woningbezitter op zowel technisch als financieel vlak bij de noodzakelijke verbouwingen.</p>	<p>verstandig en bovendien onhaalbaar: we moeten nu immers aan de slag om landelijke en gemeentelijke doelstellingen te halen. Juist in het verkenningsgebied Ridderveld West zien we een grote kans om deze technieken en ontwikkelingen met inwoners, experts en stakeholders verder uit te werken. Daarnaast maken we ook gebruik van ervaringen elders in het land: we benutten alle ervaringen en kennis die we via onze netwerken ophalen en ter beschikking hebben. We hebben daarbij als gemeente zeker oog voor de verschillende type woningen in de wijk, hetgeen we betrekken bij het opstellen van het wijkuitvoeringsplan.</p> <p>De gemeente is van mening dat een vijfjaarlijkse aanpassing van de TVW, conform de wettelijke eisen, voldoende is voor het uitvoeren en borgen van beleid en uitvoering in de warmtetransitie. Bovendien zullen andere plannen ontwikkeld worden (zoals omgevingsplannen, warmte(kavel)plannen) die uitgaan van/voortbouwen op de TVW. De gemeente is van mening dat het gesprek over de verdere uitwerking en vormgeving van de warmtetransitie in gebouwen en woningen moet plaatsvinden in het kader van deze toekomstig te ontwikkelen plannen en dat de huidige TVW daarvoor de basis biedt. Het vaker aanpassen van de TVW komt niet ten goede aan het gezamenlijk verder uitwerken van beleid in deze genoemde plannen.</p> <p>Ad 2, 4, 5, 6 en 7: De Transitievisie Warmte (TVW) is een visie: we kunnen als gemeente dus nu nog geen harde</p>	<p>plannen op het gebied van de warmtetransitie, zoals beschreven in paragraaf 2.3.</p>
--	--	---	---

	<p>4. Indiener wenst het ontwerp van een mogelijk aan te leggen warmtenet pas uit te werken nadat de haalbaarheid technisch voldoende is aangetoond en de technische en financiële randvoorwaarden zijn vastgesteld in een hard kader. Dat harde kader moet dan ook in samenspraak worden opgesteld met de toekomstige gebruikers en belangenorganisaties voor woningeigenaren.</p> <p>5. Indiener verzoekt het zo lang mogelijk in stand houden van het gasnet, bijvoorbeeld voor oplossingen met waterstof.</p> <p>6. Indiener verzoekt het beheer en exploitatie van een warmtenet neer te leggen bij een partij die dat nu al voor gas en/of elektra doet.</p> <p>7. Indiener verzoekt de gemeente om particuliere eigenaren te verleiden om mee te doen aan collectieve oplossingen en dit niet aan de markt over te laten.</p> <p>8. Indiener wenst graag geïnformeerd te blijven worden over de plannen en tijdig de mogelijkheid te krijgen om deze bij te sturen. Indiener verzoekt niet alleen door de gemeente geraadpleegd te worden in de besluitvorming, maar ook de mogelijkheid te krijgen om op specifieke punten een second opinion aan te vragen.</p>	<p>toezeggingen doen over de latere uitvoering van deze visie, zoals omschreven in de uitvoeringsstrategie. Dit betekent dat we samen met indieners (platform LOHW), andere inwoners, toekomstige gebruikers, belangenorganisaties voor woningeigenaren en stakeholders, de volgende aandachtspunten en eisen van indieners uit zullen werken in het wijkuitvoeringsplan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prestaties en verbruikskosten van het alternatieve verwarmingssysteem; • Kaders voor de leveringszekerheid; • De risico's en hoe deze worden gemitigeerd; • Impact van de ombouw van woningen (zowel die nu met hete lucht worden verwarmd als andere varianten); • Technische haalbaarheid en financiële randvoorwaarden van een mogelijk warmtenet; • De mogelijkheid om het gasnet zo lang mogelijk in stand te houden; • De gemeentelijke rol en die van marktpartijen ten aanzien van het verleiden van woningeigenaren om mee te doen met een collectieve oplossing; • De mogelijkheid om beheer en exploitatie van een mogelijk warmtenet neer te leggen bij een partij die dat nu al voor gas en/of elektra doet. <p>Ad 3: Tot slot heeft de gemeente al een ondersteuningsaanbod (op zowel technisch als financieel vlak bij de noodzakelijke verbouwingen) voor woningeigenaren. Dit aanbod zullen we de komende</p>	
--	--	--	--

		<p>maanden/jaren verfijnen en specifieker uitwerken voor de warmtetransitie, zoals omschreven in de uitvoeringsstrategie van de TVW. Bovendien werkt de gemeente samen met ondernemers in de innovatiegroep, aan een specifiek aanbod voor woningeigenaren.</p> <p>Ad 8: Indieners worden – mede op hun verzoek – geïnformeerd over de verdere besluitvorming en hebben bovendien de mogelijkheid om op specifieke punten second opinion aan te vragen via de meedenkgroep (zie onze website: www.alphenaandenrijn.nl/aardgasvrij)).</p> <p>Tevens worden indieners van harte uitgenodigd om vanaf de start (naar verwachting begin 2022) mee te werken aan het opstellen van het wijkuitvoeringsplan voor Ridderveld-West.</p>	
6.	<p>Indiener, mede namens 2 andere personen woonachtig in verkenningsgebied Omgeving Archeon, verzoekt de gemeente de buurt van indiener buiten het verkenningsgebied te laten en onderdeel te laten uitmaken van de middellange termijnplanning uit de TVW. Indiener geeft als reden:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De woning van indiener en omgeving, behorende bij bouwproject Kloostertuinen fase 1 en 2, zijn eind 2019 en begin 2020 opgeleverd. Het CV-ervangingsmoment is hier daarom niet aan de orde. Dit vormde mede de reden voor de gemeente om omgeving Archeon 	<p>Ad 1: De OntwerpTransitievisie Warmte van Gemeente Alphen aan den Rijn beschrijft in grote lijnen hoe de gemeente en belangrijke stakeholders de omslag naar aardgasvrij verwarmen willen organiseren. Het is de afspraak dat er op wijkniveau gekeken wordt naar de mogelijkheden. Wijken hebben het voordeel dat er overeenkomsten in de woningen en gebouwen zijn. Uiteraard zijn er ook verschillen, zoals indiener aanstipt. In de volgende fase van de warmtetransitie gaan de gemeente en bewoners deze overeenkomsten en verschillen nader verkennen. De gemeente merkt daarbij op dat de begrenzing van het verkenningsgebied nog niet vaststaat</p>	<p>De zienswijze geeft geen aanleiding om de Transitievisie Warmte aan te passen.</p> <p>Uitwerking zienswijze in plannen gemeente De gemeente</p>

	<p>als verkenningsgebied aan te wijzen.</p> <p>Indiener geeft de gemeente bovendien mee:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Fase 3 van bouwproject Kloostertuinen is recent afgerond, waarbij de warmte in de woonhuizen wordt geleverd via een bodemwarmtepomp in plaats van gas. Daartoe gold voor eerdere fasen nog geen verplichting. Ondanks het ontbreken van deze eerdere verplichting had de gemeente met de ontwikkelaar een afspraak kunnen maken om fase 2 ook met bodemwarmtepompen op te leveren, of op zijn minst de voorbereidingen hiertoe te laten treffen. Dit is helaas niet gebeurd. 3. De voorgestelde optie voor Omgeving Archeon is een individuele of klein-collectieve oplossing. Daarbij wordt de luchtwarmtepomp als de meest passende concrete oplossing gezien. Tegelijkertijd wordt aangegeven dat deze luchtwarmtepompen geluidsoverlast kunnen geven. Als alle huizen in de straat worden voorzien van extern geplaatste luchtwarmtepompen mag nu worden verwacht dat de geluidsoverlast in de tuinen onacceptabel wordt. Tegelijkertijd is het voorstelbaar dat de voortschrijdende technische ontwikkelingen maken dat een dergelijke warmtepomp in de toekomst geen overlast meer zal veroorzaken. 	<p>en dat deze is gekozen op basis van een logische clustering van gebouwen en woningen. Gaandeweg het opstellen van het wijkuitvoeringsplan kan de begrenzing wijzigen omdat een andere logischere clustering van gebouwen voor de hand ligt. Het is op voorhand van belang om vooralsnog het hele verkenningsgebied mee te nemen, juist ook om verschillen in de woningen op het spoor te komen.</p> <p>Ad 2: In de jaren voorafgaand aan de TVW is op verschillende manieren ingespeeld op een toekomst waarin woningen en gebouwen aardgasvrij verwarmd worden. Zo heeft het Rijk stapsgewijs de bouwregels aangescherpt. Verschillende ontwikkelaars zijn verder gegaan dan de regels voorschrijven en hebben al ervaring opgedaan met aardgasloos bouwen. Dat is helaas niet het geval in Kloostertuinen fase 1 en 2. Toch hebben deze woningen een voorsprong in de richting van aardgasloos verwarmen op andere woningen in de gemeente Alphen aan den Rijn uit eerdere bouwjaren. De isolatie en ventilatie voldoen bijvoorbeeld al aan de landelijke standaard.</p> <p>Ad 3: Een lucht-water-warmtepomp is een veelgebruikte techniek om woningen aardgasloos te verwarmen, maar niet de enige voorgestelde verwarmingsoptie voor Omgeving Archeon. Geluidshinder is een bekend neveneffect van lucht-water-warmtepompen. De geluidseisen aan de buitenunits van deze warmtepompen zijn inmiddels aangescherpt en zoals indiener terecht</p>	<p>neemt de zienswijze mee in de verdere uitwerking van beleid en plannen op het gebied van de warmtetransitie, zoals beschreven in paragraaf 2.3.</p>
--	--	--	--

		opmerkt zal de techniek op dit punt in de toekomst ook nog verbeteren. Juist deze overwegingen gaan de gemeente en bewoners in de verkenningsfase nader onderzoeken om gezamenlijk toe te werken naar oplossingen.	
7.	<p>Indiener, wonende in verkenningsgebied Ridderveld–West, geeft zijn/haar zienswijze op de TVW op basis van de publieksversie en deze luidt als volgt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De overgang naar duurzame warmte moet voor iedereen betaalbaar zijn; 2. Indiener geeft aan al vele maatregelen te hebben getroffen aan de eigen woning, waaronder HR ++ glas; 3. Indiener geeft aan vertrouwen te hebben in waterstof als alternatief voor aardgas, ondanks de nu nog hoge prijzen; 4. Indiener geeft aan het niet realistisch te vinden om de eigen woning met een warmtepomp te verwarmen, vanwege de enorme verbouwing aan de woning die daarbij vereist is. Bovendien geeft indiener aan dat een warmtepomp niet de warmte levert die de gasketel nu wel levert en dat het problemen kan leveren met de ventilatie door het potdicht isoleren van de woning. Tot slot stelt indiener dat een warmtepomp een grote elektriciteitsverbruiker is, waardoor een extra groepenkast en 3 fasen stroom vereist is; 5. Indiener geeft aan dat het toenemend elektriciteitsgebruik een groot probleem is; 	<p>Ad 1 en 2: Zoals eerder in deze Nota van beantwoording benoemd, zullen de kosten en financiering nog niet in detail uitgewerkt worden in deze TVW. Uitgangspunt van de gemeente is dat de transitie naar aardgasvrij voor iedereen betaalbaar moet zijn. Uitwerking van het kostenplaatje en financiering van de warmtetransitie wordt de komende jaren verder uitgewerkt in gemeentelijk beleid en het wijkuitvoeringsplan dat we voor het verkenningsgebied Ridderveld–West – waar indiener woont – opstellen.</p> <p>Ad 3, 4, 5 en 6: Warmtepompen zijn er in diverse soorten en maten. De CO2 reductie ten opzichte van aardgas is dus ook verschillend. Een warmtepomp is niet per definitie geschikt voor alle type woningen: voor de slecht geïsoleerde (en slecht te isoleren) woningen zijn andere alternatieven veelal geschikter. Bovendien is de warmteafgifte, zoals indiener stelt, verschillend ten opzichte van een gasketel en kan het elektriciteitsverbruik van de warmtepomp aanleiding vormen tot uitbreiden van de groepen in de elektriciteitsmeterkast. Daarom is de voorkeursoplossing voor het verkenningsgebied waar inwoner woont, een warmtenet op midden temperatuur, conform de voorkeur van indiener zelf. De definitieve</p>	<p>De zienswijze geeft geen aanleiding om de Transitievisie Warmte aan te passen.</p> <p>Uitwerking zienswijze in plannen gemeente</p> <p>De gemeente neemt de zienswijze mee in de verdere uitwerking van beleid en plannen op het gebied van de warmtetransitie, zoals beschreven in paragraaf 2.3.</p>

	<p>6. Indiener spreekt zijn/haar voorkeur uit voor warmtenet op midden temperatuur in zijn/haar buurt.</p> <p>7. Indiener verzoekt de gemeente de innovatiegroep ook in te zetten bij de overgang van koken op aardgas naar inductie met als doel om ondernemers en installateurs hier collectief – met korting – aanbod voor te laten ontwikkelen.</p>	<p>keuze voor de warmteoplossing wordt pas gemaakt na het opstellen van het wijkuitvoeringsplan, waarmee we naar verwachting starten in 2022.</p> <p>Ad 7: De gemeente zal conform de wens van indiener, de innovatiegroep ook na laten denken over het betrekken van de overgang van koken op gas naar inductie, bij het ontwikkelen van aanbod voor woningeigenaren.</p>	
8.	<p>Indiener verzoekt de gemeente het volgende op te nemen in de TVW:</p> <p>1. een duidelijke omschrijving van de doelstelling van de transitie en de waarborgen van de gemeente aan de betrokken burgers, bewoners. Met hierbij aandacht voor het onderscheid – en gelijke behandeling van gebruikers – tussen de generieke oplossing voor een wijk versus individuele oplossingen;</p> <p>Aanvullend:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Oplossingen moeten in de praktijk gedurende minimaal 4 jaar bewezen zijn, – Het individuele gebruik zal eenduidig gemeten moeten kunnen worden, – De gemeente zal garant staan voor het maximum van de installatie en gebruikerskosten (die een individuele burger, bewoner zal moeten betalen), gedurende een periode van 10 jaar, – De gemeente staat garant voor het maximum 	<p>Ad 1, 4 en 5: De gemeente is van mening dat de TVW een duidelijke omschrijving omvat van de doelstelling van de transitie en het onderscheid tussen de generieke en de individuele oplossingen voor een wijk. Tevens heeft de gemeente de overgang van aardgas naar het alternatief waterstof meegenomen in de TVW, inclusief de te onderscheiden fases in de transitie en tot wanneer deze fases lopen. De gemeente neemt, mede conform advies van indiener, de volgende punten mee in de uitwerking van de wijkuitvoeringsplannen:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) wat zijn de te onderscheiden deelstappen? b) wat is het resultaat van een deelstap? c) Wat zijn de eisen die aan de onderbouwing van het resultaat van een deelstap worden gesteld ? <p>Ad 1: Zoals eerder in deze Nota van beantwoording aangegeven kunnen we als gemeente nu nog geen harde toezeggingen doen (garanties afgeven) over de latere uitvoering van deze visie, zoals omschreven in de uitvoeringsstrategie. De Transitievisie Warmte (TVW) is</p>	<p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de Transitievisie Warmte.</p> <p>Uitwerking zienswijze in plannen gemeente</p> <p>De gemeente neemt de zienswijze mee in de verdere uitwerking van beleid en plannen op het gebied van de warmtetransitie,</p>

	<p>van de duur van de reconstructie werkzaamheden.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bij overschrijding keert de gemeente een bedrag per dag van overschrijding aan de getroffen burgers, bewoners uit. <ol style="list-style-type: none"> 2. Bewoners zullen in de gelegenheid gesteld worden in het traject te participeren; 3. In de transitie wordt ook de overgang van aardgas naar waterstof meegenomen als mogelijkheid; 4. Indiener geeft aan in de TVW op te willen laten nemen welke fases worden onderscheiden, van wanneer tot wanneer deze lopen en wanneer een fase is afgerond. Hierbij dient een gedegen onderbouwde schatting te worden gegeven van de kosten die de burger/bewoner zal moeten betalen. Tevens dient aangegeven te worden wie bepaalt/bepalen wanneer een fase gereed is. 5. Indiener geeft ten aanzien van de planning voor de eerstvolgende fase (verkenningfase) aan, het volgende mee te nemen: <ol style="list-style-type: none"> a) wat zijn de te onderscheiden deelstappen? b) wat is het resultaat van een deelstap? c) Wat zijn de eisen die aan de onderbouwing van het resultaat van een deelstap worden gesteld ? 	<p>immers een visie en moet worden uitgewerkt. De bij punt 1 gestelde eisen van indiener worden dus verder uitgewerkt in de wijkuitvoeringsplannen en in algemeen gemeentelijk beleid.</p> <p>Ad 2: De gemeente probeert er alles aan te doen om bewoners te laten participeren. Tijdens het opstellen van de TVW is er een meedenkgroep en warmtetransitiepanel opgericht, waarvoor alle inwoners welkom waren en nu nog zijn (voor aanmelding ga naar www.alphenaandenrijn.nl/aardgasvrij). Deze groepen hielpen de gemeente bij het opstellen van de TVW. We willen deze samenwerking voortzetten en verder intensiveren, zoals uitgebreid omschreven in de TVW. Daarbij nodigen we juist uitdrukkelijk inwoners uit om met de gemeente mee te doen aan het uitwerken en realiseren van de plannen.</p> <p>Ad 3: Conform de wens van indiener wordt waterstof als mogelijk alternatief betrokken in de planvorming.</p> <p>Ad 4: In de TVW zijn de kosten en financiering nog niet in detail uitgewerkt. Uitgangspunt van de gemeente is dat de transitie naar aardgasvrij voor iedereen betaalbaar moet zijn. Uitwerking van het kostenplaatje en financiering van de warmtetransitie wordt de komende jaren verder uitgewerkt in gemeentelijk beleid.</p>	<p>zoals beschreven in paragraaf 2.3.</p>
9.	<p>Indiener geeft namens VvE Polderzicht 1 en 2, de volgende zienswijzen mee:</p>	<p>Ad 1: De Ontwerp Transitievisie Warmte van Alphen aan den Rijn beschrijft in grote lijnen hoe Gemeente Alphen</p>	<p>De zienswijze geeft geen</p>

	<p>1. Een belangrijk selectie criterium voor het aanwijzen van het verkenningsgebied Omgeving 'Archeon' is dat de meeste panden tussen 2000 en 2010 zijn gebouwd en dat het vervangingsmoment van de cv-ketel (nog) nadert. Indiener stelt dat van de woongebouwen (vier woontorens) behorend bij de VvE complexen Polderzicht 1 en 2 recentelijk inmiddels bijna alle CV ketels zijn vervangen. Bewoners hebben bij de vervanging financieel gezien flink geïnvesteerd en hebben (ook vanwege milieu effecten) gekozen voor de nieuwste generatie HR ketels. Indiener is daarom van mening dat de complexen van de VvE hierdoor niet zouden moeten vallen onder het verkenningsgebied "Omgeving Archeon" (waarbinnen de complexen vallen).</p> <p>2. Indiener is het niet eens met opmerking dat intensief wordt (samen)gewerkt met particuliere eigenaren in dit gebied: Er is noch met het VvE bestuur noch met particuliere eigenaars van de VvE complexen gesproken. Indiener is niet uitgenodigd om deel te nemen in een werkgroep en een enquête formulier is niet onder ogen gekomen. Indiener is van mening dat hij/zij/VvE Polderzicht niet in de gelegenheid is gesteld om een mening over de TVW kenbaar te maken.</p>	<p>aan den Rijn en belangrijke stakeholders de omslag naar aardgasvrij verwarmen willen organiseren. Het is de afspraak dat er op wijkniveau gekeken wordt naar de mogelijkheden. Wijken hebben het voordeel dat er overeenkomsten in de woningen en gebouwen zijn. Uiteraard zijn er ook verschillen, zoals indiener aanstipt. In de volgende fase van de warmtetransitie gaan de gemeente en bewoners deze overeenkomsten en verschillen nader verkennen. Zoals eerder in deze Nota beschreven merkt de gemeente daarbij op dat de begrenzing van het verkenningsgebied nog niet vaststaat en dat deze is gekozen op basis van een logische clustering van gebouwen en woningen. Gaandeweg het opstellen van het wijkuitvoeringsplan kan de begrenzing wijzigen omdat een andere logischere clustering van gebouwen voor de hand ligt. Het is op voorhand van belang om vooralsnog het hele verkenningsgebied mee te nemen, juist ook om verschillen in de woningen op het spoor te komen.</p> <p>Ad 2: Het afgelopen jaar heeft Gemeente Alphen aan den Rijn veel gedaan om bewoners te betrekken bij de warmtetransitie. De uitnodiging om de enquête over duurzaamheid en aardgasvrij verwarmen in te vullen is in een brief in de huis-aan-huisbladen verstuurd en bovendien via gemeentebereichten in huis-aan-huisbladen en op de website/social mediakanalen van de gemeente onder de aandacht gebracht. Ook de mogelijkheid om over de TVW mee te denken is uitgebreid bericht. Bovendien heeft de gemeente in 2020 alle besturen van Verenigingen</p>	<p>aanleiding tot aanpassing van de Transitievisie Warmte.</p> <p>Uitwerking zienswijze in plannen gemeente De gemeente neemt de zienswijze mee in de verdere uitwerking van beleid en plannen op het gebied van de warmtetransitie, zoals beschreven in paragraaf 2.3.</p>
--	--	---	--

	<p>3. Indiener is het niet eens met het gestelde dat in het gebied Omgeving Archeon veel identieke woningen voorkomen en de kosten voor het aardgasvrij maken relatief laag zijn. Het aardgasvrij maken van appartementen is veel complexer dan dat van eengezinswoningen en de kosten zijn bovendien zeker niet laag.</p> <p>4. Indiener heeft ook serieuze bedenkingen op het aansluiten op een warmtenet: Indiener stelt dat de warmtebedrijven zeer dicht bij de door de ACM vastgestelde tarieven gaan zitten – welke gekoppeld zijn aan de aardgasprijs – en daarom wordt de prijs voor het afnemen van energie van een warmtenet hoog. Ook stelt indiener dat verder verduurzamen onmogelijk is omdat overstappen naar een andere warmteleverancier ook niet mogelijk is.</p> <p>5. Indiener is van mening dat een WUP voor verkenningsgebied omgeving Archeon (nog) niet aan de orde kan zijn omdat de in de TVW opgenomen uitgangspunten niet of onvoldoende onderbouwd zijn voor toepassing op VvE complexen. Indiener wenst niet over een kam geschoren te worden met andere particuliere woningen. Indiener stelt dat hierbij de Rijksoverheid en de gemeentelijke overheid redelijkheid in acht zullen moeten nemen en de te treffen maatregelen zoveel als mogelijk af te stemmen op de praktische mogelijkheden van</p>	<p>van Eigenaren in de gemeente Alphen aan den Rijn uitgenodigd om kosteloos een advies voor verduurzaming van het woongebouw op te laten stellen. Daarvan hebben ruim 30 VvE's gebruik gemaakt. Helaas hebben we met deze inspanningen niet alle bewoners en VvE's weten te bereiken. De warmtetransitie is echter een traject van de lange adem, we zijn nog maar net van start. Ook in de komende jaren en decennia nodigt de gemeente alle bewoners en andere betrokkenen uit mee te denken en mee te werken aan aardgasloos verwarmen.</p> <p>Ad 3: Op basis van de analyse ten grondslag aan de Ontwerp-TVW is de gemeente Alphen aan den Rijn zo goed mogelijk in wijken ingedeeld op basis van bijvoorbeeld een vergelijkbaar bouwjaar en vergelijkbare warmtevraag per vierkante meter woonoppervlak. Uiteraard zijn er binnen die wijken ook verschillen, bijvoorbeeld tussen rijtjeswoningen en appartementengebouwen. Wat betreft de kosten voor de transitie naar aardgasvrij zijn de inzichten nog maar heel globaal. De uitspraak over Omgeving Archeon is ook uitdrukkelijk op hoofdlijnen en in vergelijking met andere wijken in Alphen aan den Rijn. In de verkenningsfase worden de kosten voor de transitie veel beter en per woningtype en woonblok in kaart gebracht.</p> <p>Ad 4 t/m 7: Indiener stipt belangrijke informatie en overwegingen aan die belangrijk zijn bij het uitdiepen en verfijnen van de analyses en bij het opstellen van een</p>	
--	--	---	--

	<p>de wijken, buurten en de gebouwmomstandigheden. Daarbij dienen de financiële offers van burgers betrokken te worden evenzogoed als de kosten voor verduurzaming toegespitst naar woningtype: een appartementencomplex is immers niet te vergelijken met een vrijstaande woning.</p> <p>6. Daarnaast zijn omstandigheden van woningeigenaren erg verschillend en zullen eigenaren op leeftijd niet geconfronteerd willen worden met de hoge kosten van isolatie of aanpassingen van de woning.</p> <p>7. Tot slot stelt indiener dat de woningen van de VvE, voldoende geïsoleerd en geventileerd zijn waarmee de complexen aan de moderne eisen voldoen. Indiener vraagt zich daarom het nut af van het meedraaien van de appartementencomplexen in het wijkuitvoeringsplan Omgeving Archeon.</p>	<p>Wijkuitvoeringsplan (WUP). Inderdaad is het nu nog te vroeg om een wijkuitvoeringsplan op te stellen. Eerst gaat de gemeente samen met de bewoners de precieze situatie in het verkenningsgebied in kaart brengen en worden de verwachte kosten gedetailleerd in kaart gebracht. Zoals gezegd is het belangrijk om daarbij het hele verkenningsgebied mee te nemen om ook de verschillen tussen bewoners en woongebouwen goed in kaart te brengen.</p>	
10.	<p>1. Indiener is verrast met het aanwijzen van Omgeving Archeon als verkenningsgebied en had dit graag vernomen voor de renovatie: dan was indiener wellicht tot andere investeringen gekomen.</p> <p>2. Indiener verwijst naar het gestelde in de TVW: "In verkenningsgebied Omgeving Archeon zijn de meeste panden gebouwd tussen 2000 en 2010. Het vervangingsmoment van de cv-ketel nadert en de gebouwen zijn al goed</p>	<p>Ad 1:In het vorige Actieprogramma Duurzaamheid van Gemeente Alphen aan den Rijn vormden de energietransitie en een toekomst waarin aargasloos verwarmen de norm is een belangrijk speerpunt. Dat actieprogramma liep van 2017 – 2020. Middels informatiecampagnes, aanbod voor individueel advies en financiële ondersteuning (duurzaamheidslening) aan woningeigenaren heeft de gemeente hieraan invulling gegeven. Helaas heeft de informatie over deze mogelijkheden niet alle inwoners van de gemeente Alphen</p>	<p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de Transitievisie Warmte.</p> <p>Uitwerking zienswijze in plannen</p>

	<p>geïsoleerd.”. Indiener stelt dat rondvraag in de buurt oplevert dat veel cv-ketels al vervangen zijn. De meeste woningen zijn uit 2005.</p> <p>3. Indiener verwijst naar de beschrijving (p.61 TVW) van verkenningsgebied Omgeving Archeon, inclusief de reconstructiewerkzaamheden die op stapel staan in de komende jaren. Indiener vraagt/stelt daarbij:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Het kan toch niet zo zijn dat bij deze reconstructiewerkzaamheden de gasleiding geheel verwijderd wordt? Voor verschillende strategieën anders dan de voorgestelde all-electric oplossing is het gasnet nodig. b. Daarnaast vragen wij ons af of de kosten voor het aardgasvrij maken inderdaad relatief laag zijn zoals in het ontwerp wordt gesteld. Het betreffen hier doorgaans woningen met een forse inhoud waardoor omvangrijke all-electric warmtepompen en investeringen nodig zijn. <p>4. Indiener geeft aan de keuze van de gemeente te begrijpen om zoveel mogelijk verschillende warmteoplossingen te onderzoeken in verkenningsgebieden. De Transitievisie Warmte geeft tegelijkertijd nadrukkelijk aan dat er voor verkenningsgebied Omgeving Archeon, slechts</p>	<p>aan den Rijn bereikt. De gemeente gaat de komende jaren en decennia door met deze informatiecampagne en het ondersteuningsaanbod voor verduurzaming aan woningeigenaren.</p> <p>Ad 2: De volgende stap na het opstellen van de TVW is een veel gedetailleerdere analyse van de woonsituatie in de verkenningsgebieden. Daarmee komen gemeente en bewoners ook allerlei verschillen tussen woningen en bewoners in een verkenningsgebied op het spoor, waaronder de ouderdom van de CV-ketel, maar ook mogelijke verbeteringen in isolatie.</p> <p>Ad 3 a: Voor een besluit over het verwijderen van gasinfrastructuur is het inderdaad nog te vroeg. Wel mikt de gemeente erop om werkzaamheden in de ondergrond zo veel mogelijk te bundelen om overlast voor bewoners te minimaliseren en de kosten beheersbaar te houden.</p> <p>Ad 3 b: De uitspraak in kosten van verduurzaming in Omgeving Archeon is uitdrukkelijk in vergelijking met andere delen van Alphen aan den Rijn. De kosten voor individuele bewoners van de warmtetransitie zijn uitdrukkelijk onderwerp van nader onderzoek in de verkenningsgebieden.</p> <p>Ad 4: In de OntwerpTVW kiezen de gemeente en haar partners ervoor om in verschillende woongebieden met verschillende uitdagingen ervaring op te doen met een wijkgerichte aanpak. Daarom maakt ook een relatief jonge</p>	<p>gemeente</p> <p>De gemeente neemt de zienswijze mee in de verdere uitwerking van beleid en plannen op het gebied van de warmtetransitie, zoals beschreven in paragraaf 2.3.</p>
--	--	--	---

	<p>beperkte CO2-reductie zal zijn door al goed geïsoleerde woningen. Het lijkt daarom juist voor de hand liggend eerst de focus te leggen op gebieden waar relatief hoge CO2 besparingen te behalen zijn.</p> <p>5. Tot slot stelt indiener dat in verkenningsgebied Omgeving Archeon juist sprake is van veel eigen initiatief. Van een wijkgerichte aanpak is volgens indiener geen sprake als de oplossing de all-electric variant is.</p>	<p>wijk met daardoor minder potentiële CO2-winst onderdeel uit van de verkenningsfase, die in 2022 start.</p> <p>Ad 5: Het eigen initiatief voor verduurzaming in Omgeving Archeon is bekend bij de gemeente en dat is een belangrijk voordeel. Ook bij een aanpak via individuele of klein collectieve oplossingen levert samenwerking tussen bewoners voordelen op, bijvoorbeeld bij gezamenlijke inkoop van maatregelen.</p>	
11.	<p>Indiener deelt de zienswijze van platform LOHW (nr. 5) en voegt daar het volgende aan toe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Indiener verzoekt de Feministen-/Schepenbuurt (onderdeel van verkenningsgebied Ridderveld-West) als verkenningsgebied af te keuren / uit te sluiten omdat het selecteren hiervan op de verkeerde aannames berust. 2. CO2 reductie betekent niet per direct "van het aardgas af": de nadelen zijn groter dan de voordelen en er zijn betere/duurzamere alternatieven (op basis van zon en wind) die goedkoper zijn en die minder afhankelijk zijn van warmteleveranciers en burens. 3. Indiener stelt dat er nog teveel vragen zijn en te weinig harde toezeggingen en de termijn waarbinnen Ridderveld-West de transitie moet hebben doorlopen is te kort: het is niet billijk de inwoners op te laten draaien voor de kosten van nog niet efficiënt gebleken installaties, 	<p>De gemeente verwijst naar reactie bij zienswijze nummer 5 en voegt daaraan toe:</p> <p>Ad 1: De selectie van de verkenningsgebieden is tot stand gekomen na een zorgvuldig doorlopen proces met onze stakeholders en inwoners waar diverse criteria hebben meegewogen.</p> <p>Zoals eerder in deze Nota beschreven merkt de gemeente daarbij op dat de begrenzing van verkenningsgebieden (en dus ook die van Ridderveld West) nog niet vaststaat en dat deze is gekozen op basis van een logische clustering van gebouwen en woningen. Gaandeweg het opstellen van het wijkuitvoeringsplan kan de begrenzing wijzigen omdat een andere logischere clustering van gebouwen voor de hand ligt. Het is op voorhand van belang om vooralsnog het hele verkenningsgebied mee te nemen, juist ook om verschillen in de woningen op het spoor te komen.</p> <p>Bovendien staan de grenzen van de gebieden niet vast.</p>	<p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de Transitievisie Warmte.</p> <p>Uitwerking zienswijze in plannen gemeente De gemeente neemt de zienswijze mee in de verdere uitwerking van beleid en plannen op het gebied van de</p>

	<p>materialen en diensten. Dit kan alleen als de kosten volledig op het Rijk worden verhaald.</p>	<p>Tijdens het later op te stellen wijkuitvoeringsplan, dat we samen met inwoners opstellen, kan de afbakening van het gebied nog veranderen als er bijvoorbeeld een logischere clustering te bedenken valt. Het nu al uitsluiten van de Feministen- en Schepenbuurt van verkenningsgebied Ridderveld-West is dus vooralsnog niet verstandig en gewenst.</p> <p>Ad 2: Na vaststelling van de TVW is nader onderzoek nodig naar alle in de TVW beschreven verwarmingsalternatieven. Dat doen we door het gezamenlijk opstellen van een wijkuitvoeringsplan voor verkenningsgebied van indiener. Zo verkrijgen we meer inzicht in de alternatieven en de energetische voordelen (CO2 emissie) van de alternatieven in verhouding tot de CO2 emissie van aardgas (de referentie).</p> <p>Ad 3: Zoals eerder in deze Nota beschreven zijn de kosten en financiering nog niet in detail uitgewerkt in de TVW. Uitgangspunt van de gemeente is dat de transitie naar aardgasvrij voor iedereen betaalbaar moet zijn. Uitwerking van het kostenplaatje en financiering van de warmtetransitie wordt de komende jaren verder uitgewerkt in gemeentelijk beleid. De gemeente laat dus ook zeker inwoners niet voor de kosten opdraaien. Vele partijen zullen in de toekomst aan de aardgastransitie bijdragen, waaronder ook het Rijk, zoals voorgesteld door indiener.</p> <p>De gemeente erkent dat er nog veel onbekend is, dat er</p>	<p>warmtetransitie, zoals beschreven in paragraaf 2.3.</p>
--	---	--	--

		nog geen toezeggingen zijn/kunnen worden gedaan. De ambitie voor Ridderveld-West om voor 2030 een plan naar aardgasvrij te hebben is wellicht ambitieus, maar volgens de gemeente wel haalbaar. Bovendien zijn ook de plannings voor andere verkenningsgebieden binnen de gemeente – en ook voor de gebieden daarbuiten – ambitieus.	
12.	<p>Indiener – wonend in voorgesteld verkenningsgebied “Omgeving Archeon” – geeft de volgende zienswijzen mee:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Indiener is van mening dat het warmtealternatief duurzaam gas een goed en goedkoop alternatief vormt voor aardgas, gezien het feit dat gebruik kan worden gemaakt van de bestaande gasleidingen. 2. Indiener stelt dat het gebruik van een warmtenet en/of warmtepomp duurzaamheidsvoordelen heeft maar dat de kosten hoger zullen uitvallen dan bij het alternatief duurzaam gas en dat bovendien verwacht wordt dat bijstoken met een pellet- of houtkachel nog nodig is bij dit alternatief. Daarnaast stelt indiener dat er grote verliezen optreden bij een warmtenet en dat er bijgestookt moet worden met fossiele brandstoffen. Tot slot stelt indiener dat bij het alternatief warmtenet/warmtepomp veel duurzame elektriciteit benodigd is en die komen we nog tekort in de regio. 	<p>Ad 1 en 2:Na vaststelling van de TVW is nader onderzoek nodig naar alle in de TVW beschreven verwarmingsalternatieven. Dat doen we door het gezamenlijk opstellen van een wijkuitvoeringsplan voor verkenningsgebied van indiener. Zo verkrijgen we meer inzicht in de alternatieven en de energetische voordelen (CO2 emissie) van de alternatieven in verhouding tot de CO2 emissie van aardgas (de referentie). Ook het voorkeursalternatief van indiener (duurzaam gas) wordt daarbij meegenomen, waarbij de voordelen van het gebruik van het bestaande aardgasnetwerk worden betrokken in de berekeningen. De gemeente maakt hierbij wel de kanttekening dat duurzaam gas beperkt beschikbaar is.</p> <p>Ad 2 en 4:De CO2 reductie van alternatieven als een warmtenet of de all electric variant met warmtepomp worden in het wijkuitvoeringsplan voor verkenningsgebied (Omgeving Archeon) van indiener, meer in detail berekend, toegespitst op de situatie aldaar. Zoals indiener aangeeft ligt een all electric of klein collectieve variant binnen verkenningsgebied Omgeving Archeon het meest voor de</p>	<p>De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de Transitievisie Warmte.</p> <p>Uitwerking zienswijze in plannen gemeente De gemeente neemt de zienswijze mee in de verdere uitwerking van beleid en plannen op het gebied van de warmtetransitie, zoals beschreven in paragraaf 2.3.</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Indiener stelt dat het moment om binnen 15 jaar van het aardgas af te gaan in zijn/haar buurt te vroeg komt en bovendien kiest indiener liever zelf het moment omdat de techniek dan beter is doorontwikkeld en de kosten van oplossingen lager zullen zijn. 4. Indiener stelt dat een individuele oplossing beter past bij zijn/haar buurt dan een collectieve oplossing, vanwege het grote aantal 2-onder 1-kap- en vrijstaande woningen. 5. Indiener stelt dat aardgasloos nog steeds CO2 uitstoot met zich meebrengt en dat de kosten voor aanpassingen in huis bij een warmtenet/warmtepomp wel eens zeer hoog kunnen zijn. 	<p>hand. Zo ook wordt de benodigde elektriciteit voor warmtepompen betrokken bij de CO2 emissieberekeningen. Voor wat betreft de warmtenet variant worden de warmteverliezen, de eventueel benodigde (fossiele) bijstook voor piekmomenten integraal betrokken bij de berekeningen, maar het is op voorhand al bekend dat het realiseren van een warmtenet hier uiterst onwaarschijnlijk is. Bij het nader onderzoek naar de alternatieven is er oog voor de verschillende type woningen in het gebied, hetgeen bepalend kan zijn voor de te kiezen oplossing(en). Een definitieve keuze voor de warmteoplossing (of eventueel warmteoplossingen) wordt pas gemaakt na het opstellen van het wijkuitvoeringsplan, waarmee we naar verwachting starten in 2022.</p> <p>Ad 3: De gemeente heeft het tijdpad en fasering van buurten en verkenningsgebieden in de TVW zorgvuldig gekozen, in nauwe samenwerking met belangrijke stakeholders en in overleg met inwoners (via de meedenkgroep). Het tijdpad voor verkenningsgebied Omgeving Archeon is daarbij ambitieus maar naar mening van de gemeente wel haalbaar. Echter zowel het tijdpad als de warmteoplossing staan nog niet vast: we hebben nog vele jaren om de fasering en warmteoplossing binnen verkenningsgebied Omgeving Archeon met inwoners uit te werken en te preciseren. Het streven is om voor 2030 een (wijkuitvoerings)plan te hebben waarin dit is uitgewerkt.</p>	
--	---	---	--

		<p>Wachten op bewezen technieken en de doorontwikkeling van warmtesystemen is volgens de gemeente niet verstandig en bovendien onhaalbaar: we moeten nu immers aan de slag om landelijke en gemeentelijke doelstellingen te halen.</p> <p>Ad 5: Wat betreft de kosten voor de transitie naar aardgasvrij zijn de inzichten nog maar heel globaal. Indiener stelt terecht dat aardgasloze varianten nog steeds CO2 emissie (kunnen) veroorzaken. De verschillende aardgasvrije alternatieven zullen in het wijkuitvoeringsplan verder worden doorberekend en zullen vergeleken worden met de referentie van verwarming met aardgas, waarbij de aardgasvrije varianten een CO2 reductie moeten opleveren ten opzichte van de referentie.</p>	
--	--	---	--

2.3. Integrale conclusie Gemeente en uitwerking in beleid en plannen

Hieronder wordt de conclusie van de gemeente integraal weergegeven per thema en wordt aangegeven wat er met de zienswijzen is – en wordt – gedaan bij de verdere ontwikkeling en uitvoering van gemeentelijk beleid.

Kosten, betaalbaarheid, planning en uitvoering (wijkuitvoeringsplannen)

De gemeente stelt in samenwerking met de provincie en andere gemeenten een plan voor aanpak van energie–armoede op, zodat ook inwoners met weinig geld de mogelijkheden krijgen om hun (huur)woning aardgasvrij te maken.

De kosten en financiering voor het aardgasvrij maken van woningen wordt uitgewerkt in de **wijkuitvoeringsplannen** voor de 5 verkenningsgebieden. Dit doet de gemeente in samenwerking met de indieners, andere inwoners in het gebied, stakeholders en experts. Voorafgaande aan de start worden inwoners actief uitgenodigd om mee te doen. De gemeente wil daarbij bestaande inwonersinitiatieven / bewonersverenigingen en/of platforms in het gebied ondersteunen om samen met hen de wijkuitvoeringsplannen op te stellen. Hoe de gemeente dit precies wil gaan organiseren wordt momenteel uitgewerkt in een participatieplan (zie thema "communicatie, participatie en samenwerking"). In de **wijkuitvoeringsplannen** worden de volgende zaken uitgewerkt en nader onderzocht (een belangrijk uitgangspunt hierbij is, dat de in het plan beschreven oplossing(en) betaalbaar moeten zijn voor iedereen):

- De kosten en financiering voor het aardgasvrij maken van woningen;
- Prestaties, verbruikskosten en CO2 emissie van de (voorkeurs)alternatieve verwarmingssystemen;
- Een gedetailleerder kostenberekening van het/de uiteindelijk verkozen verwarmingsalternatief (of alternatieven);
- De gemeente stelt een kosten,- operationeel- en stappenplan op als onderdeel bij de wijkuitvoeringsplannen;
- Kaders voor de leveringszekerheid;
- De risico's en hoe deze worden gemitigeerd;
- Impact van de ombouw (verbouw) van woningen;
- Technische haalbaarheid en financiële randvoorwaarden;
- De gemeentelijke rol en die van marktpartijen en stakeholders bij een collectieve oplossing;

- Beheer en exploitatie van een mogelijk warmtenet;
- De exacte begrenzing van de verkenningsgebieden staat nog niet vast en wordt nader onderzocht met inachtneming van de verschillen en overeenkomsten tussen gebouwen en woningen. Daarbij wordt de specifieke situatie van indieners en woningeigenaren bestudeerd en betrokken in het wijkuitvoeringsplan. Hierbij wordt ieders belang en specifieke situatie betrokken (van woningeigenaar in een VvE appartementencomplex tot huurder en eigenaar van een vrijstaande woning). In deze verkenningsfase gaan de gemeente, bewoners, stakeholders en experts de overeenkomsten en verschillen op woningniveau (en de voor- en nadelen en de CO2 emissie van de aardgasvrije varianten) nader verkennen. De begrenzing van verkenningsgebieden is gekozen op basis van een logische clustering van gebouwen en woningen. Gaandeweg het opstellen van het wijkuitvoeringsplan kan de begrenzing wijzigen omdat een andere logischere clustering van gebouwen voor de hand ligt.
- Niet alleen de begrenzing van het verkenningsgebied, maar ook de planning en fasering staat nog niet vast: de fasering wordt gaandeweg het opstellen van de wijkuitvoeringsplannen verder verfijnd en uitgewerkt.

Naast de specifieke kostenberekeningen in de wijkuitvoeringsplannen werkt de gemeente ook aan een generieke analyse van kosten voor het aardgasvrij maken van woningen (of het treffen van de voorbereidingen op aardgasvrij verwarmen). Daarvoor stelt de gemeente momenteel buurtpaspoorten op. Dit zijn nog kosten op hoofdlijnen, maar ook inwoners buiten een verkenningsgebied krijgen ondersteuning van de gemeente (zie thema “aanbod gemeente” hieronder) en kunnen mee profiteren van de ervaringen en kennis die we opdoen in de wijkuitvoeringsplannen. Bovendien komen uiteindelijk alle buurten aan de beurt met als doel om in 2050 helemaal aardgasvrij te zijn.

Techniek, aardgasvrije alternatieven en CO2 emissie reductie

- De duurzame verwarming én duurzame koeling worden betrokken bij het nader onderzoek bij de uitwerking van de wijkuitvoeringsplannen voor de verkenningsgebieden. Ook worden integrale aspecten, zoals warmteopslag en (groene) elektriciteitsproductie en behoefte voor bijvoorbeeld de all electric verwarmingsalternatieven meegenomen in de verkenning/het onderzoek.
- In de wijkuitvoeringsplannen worden de aardgasvrije verwarmingsalternatieven meer in detail doorgerekend op energieprestatie (CO2 emissie reductie) en kosten ten opzichte van de referentie van verwarmen met aardgas. Dit met als doel om een duidelijk inzicht en

vergelijk te krijgen tussen deze alternatieven en om uiteindelijk een goed onderbouwde keuze te kunnen maken voor de uiteindelijke definitieve verwarmingsvariant (of varianten).

- Voor Omgeving Archeon specifiek zal dit nader onderzoek zich met name toespitsen op de diverse all electric varianten (waaronder dus ook de bodemwarmtepomp) en de klein-collectieve oplossingen omdat een warmtenet hier naar verwachting niet voor de hand ligt. Voor verkenningsgebied Ridderveld-West is een warmtenet op midden temperatuur juist wel kansrijk, zo blijkt uit het onderzoek in het kader van de TVW.

Het alternatief waterstof wordt meegenomen in de overwegingen bij de gemeentebrede aanpak.

Aanbod gemeente

Het bestaande aanbod voor woningeigenaren en huurders van de gemeente zal verder worden doorontwikkeld. Te denken valt aan uitgebreider advies bij de benodigde (technische) aanpassingen in woningen en een gedetailleerdere beschrijving van kosten en financiering. Dit extra aanbod stellen we op in gezamenlijkheid met ondernemers in de innovatiegroep en aan de hand van de op te stellen buurtpaspoorten (via deze buurtpaspoorten komt er veel informatie beschikbaar per buurt, waaronder de planning voor het aardgasvrij maken van de buurt en de maatregelen die nu al getroffen kunnen worden ter voorbereiding op een aardgasvrije verwarming).

In de innovatiegroep bundelen diverse ondernemers uit gemeente Alphen aan den Rijn en omstreken hun kennis en expertise in een compleet verduurzamingsaanbod voor woningeigenaren. Het doel is dat zij makkelijker keuzes kunnen maken over het aardgasvrij maken van hun woning of over hoe ze hun woning hierop kunnen voorbereiden (aardgasvrij-ready). De innovatiegroep wil hen hier grotendeels in ontzorgen. Het aanbod gaat daarom niet alleen over een technische oplossing, maar bevat ook een financieringsoplossing en een voorstel voor procesbegeleiding. De innovatiegroep zal ook worden ingezet ter ondersteuning van de overgang van koken op aardgas naar inductie.

Communicatie / Participatie en Samenwerking

De gemeente nodigde inwoners uit om mee te denken met het opstellen van de TVW en informeerde inwoners via diverse communicatiekanalen over de besluitvorming. Dat wil de gemeente voortzetten door inwoners vanaf nu mee te laten denken over (en doen met) de uitvoering hiervan. Tijdens het opstellen van de TVW is er een meedenkgroep en warmtetransitiepanel opgericht, waarvoor alle inwoners welkom waren en

nu nog zijn (voor aanmelding ga naar www.alphenaandenriijn.nl/aardgasvrij). Deze groepen hielpen de gemeente bij het opstellen van de TVW. We willen deze samenwerking voortzetten en verder intensiveren, zoals uitgebreid omschreven in de TVW.

Voorafgaande aan de start van het opstellen van de wijkuitvoeringsplannen worden inwoners actief uitgenodigd om mee te doen. De gemeente wil daarbij bestaande inwonersinitiatieven / bewonersverenigingen en/of platforms in het gebied ondersteunen om samen met hen de wijkuitvoeringsplannen op te stellen. Hoe de gemeente dit precies wil gaan organiseren wordt momenteel uitgewerkt in een overkoepelend participatie- en communicatieplan. In dit plan beschrijven we hoe we de participatie en samenwerking met inwoners verder willen bevorderen en organiseren. De gemeente zal dan ook zeker de benoemde wensen van een aantal indieners – om beter en meer betrokken te worden en om een second opinion in te brengen op bepaalde punten – verwerken in het plan (en aangeven hoe dit georganiseerd wordt).

Vooralsnog kunnen indieners met hun vragen en verzoeken terecht bij duurzaamheidsloket@alphenaandenriijn.nl. Bovendien hebben inwoners de mogelijkheid om zich aan te melden voor de meedenkgroep warmtetransitie (zie onze website: www.alphenaandenriijn.nl/aardgasvrij).

Het overkoepelend participatie- en communicatieplan moet de basis vormen voor de samenwerking met inwoners, experts en stakeholders bij het opstellen en uitvoeren van de wijkuitvoeringsplannen en gemeente-brede initiatieven. Maar daarnaast vormt dit plan, samen met het “Right to Challenge-beleid” de basis voor het stimuleren en ondersteunen van initiatieven van onderop.

Daarnaast zal het overkoepelend participatieplan later, samen met inwoners en stakeholders, worden uitgewerkt naar een specifiek participatieplan/aanpak voor een verkenningsgebied of aardgasvrij-initiatief.

Garantstelling

Eventuele garantstelling vanuit de gemeente voor onder andere de gebruikerskosten, maximale duur van werkzaamheden en leveringszekerheid wordt verder uitgewerkt in de wijkuitvoeringsplannen. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is, dat de in het plan beschreven oplossing(en) betaalbaar moeten zijn voor iedereen.